

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลออกเป็น ส่วน ๆ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิการออกเสียงประชามติ
4. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
5. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
6. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. ความหมายของการเมือง

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเมืองไว้ดังนี้

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2547 : 5-6) ได้เขียนความหมาย การเมืองตามแนวคิดของเพลโต (Plato) ว่า การเมือง คือสิ่งที่นครรัฐ (Polis) ได้กระทำและอาจกระทำสิ่งที่นครรัฐได้กระทำจะมีความหมายครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดที่นครรัฐได้กระทำไปแล้ว ทั้งในการบัญญัติกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของสังคม การบังคับใช้ซึ่งกฎหมายและระเบียบการจัดสรรภาระหน้าที่แก่สมาชิกในสังคมตลอดจนการทำนุบำรุงสังคมให้สงบสุข

ส่วนที่กล่าวว่าการเมือง คือสิ่งที่นครรัฐอาจกระทำ มีความหมายครอบคลุมถึงนโยบายและแผนการทั้งหมดที่นครรัฐกำหนดจะกระทำในอนาคตอันใกล้หรือไกลก็ได้

เขาวนัศ เสนพงศ์ (2547 : 15) ได้ให้ความหมายของการเมืองว่า คือ หัวใจของการปกครองประเทศ และประชาชนก็เป็นหัวใจของการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแบบมี

ส่วนร่วม ซึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดกรอบและทิศทางของการปฏิรูปการเมืองไว้แล้ว แต่จะบังเกิดผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด มิได้ขึ้นกับการแก้ไขในส่วนตัวบทกฎหมายตัวสถาบันทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว หากขึ้นกับบทบาทพฤติกรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยเพื่อให้การเมืองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนแท้จริงและเพื่อให้เกิดสภาพชีวิต มีระบบ เศรษฐกิจที่มั่นคง สังคมที่สันติสุข ยุติธรรม อันเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุดของการเมืองการปกครองในทุกประเทศ

สรุปได้ว่าการเมือง หมายถึง เครื่องมือในการบริหารจัดการของรัฐเพื่อที่จะสามารถดำเนินการในแก้ไขปัญหา การกำหนดนโยบาย ในการที่ให้ประชาชนได้ปฏิบัติตาม จะช่วยพัฒนาประเทศให้เกิดความสงบสุขตอบสนองกับความต้องการของประชาชน

2. ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สิ่งที่สำคัญและเป็นประโยชน์อย่างมากในทางการเมือง ซึ่งจะขาดเสียมิได้ก็คือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเข้มแข็ง ให้ความร่วมมือกับทุกฝ่าย และในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและให้ความหมายไว้ ดังนี้

ปริญญ์ เทวานฤมิตรกุล (2541 : 57-81) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระดับต่าง ๆ มากขึ้น โดยให้ประชาชนมีอำนาจในการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนด้วย มิใช่เพียงมีอำนาจเพียงเป็นที่มาแห่งอำนาจปกครองหรือมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเท่านั้นซึ่งลักษณะหรือรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น อาจจะเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยตรง อาทิเช่น การออกเสียงประชามติ การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย การถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง เป็นต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมจึงน่าจะอยู่ตรงกลางระหว่างการมีส่วนร่วมในทางการเมืองแบบตัวแทนหรือประชาธิปไตย โดยอ้อมที่ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอย่างเดียว กับการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตัวแทนซึ่งประชาชนได้มีส่วนร่วมในทางการเมือง ในรูปแบบของประชาธิปไตยโดยตรงควบคู่กันไปด้วย

วัชร ไชยสาร (2545 : 5-6) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในทางการเมือง หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมทางการเมือง เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือผู้นำรัฐบาล รวมทั้งกดดันให้รัฐบาลกระทำตามความประสงค์ของตน

หรือกลุ่มของตน และโดยที่การมีส่วนร่วมในทางการเมืองเป็นเครื่องชี้วัดพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของแต่ละประเทศ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็ควรที่จะเป็นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนในทุกระดับมีสิทธิมีส่วนร่วมในทางการเมืองตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง

ไนร์ และ เวอร์บา (Nie and Verba. 1975 : 2-3 ; อ้างถึงใน ไชยพร ตัญจิจิตานนท์. 2536 : 24) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าจะต้องเป็นกิจกรรมของประชาชนทุกคน แต่เป็นเรื่องของการกระทำกิจกรรมทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สิทธิที่จะเข้าสมาคมหรือก่อตั้งพรรคทางการเมือง หรือกลุ่มผลประโยชน์ สิทธิที่จะอุทธรณ์ต่อรัฐบาล สิทธิเกี่ยวกับการพูด การชุมนุม และการพิมพ์อย่างอิสระ และเป็นกิจกรรมซึ่งมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาล ทั้งในการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล หรือการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล รวมทั้งการเข้ามีส่วนร่วมต่อการปกครองโดยกระทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการปกครอง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ (สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า, 2545 ; อ้างถึงใน ชิงชัย สิริโหวาร, 2550 : 16-17)

1. ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดู (Onlookers) ซึ่งได้แก่การให้ความสนใจต่อข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายามชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน การเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์และการร่วมชุมนุมทางการเมือง

2. ระดับกลางหรือกลุ่มผู้มีส่วนร่วม (Participants) ได้แก่การมีส่วนร่วมในโครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3. ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists) ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์การมีตำแหน่งและทำงานเป็นเวลาให้แก่พรรคการเมือง การได้รับเสนอชื่อให้เข้าแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งทางการเมือง และการได้รับตำแหน่งทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้ง 3 ระดับนี้ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Mibrath และ Goel (1965)

ที่เห็นว่าพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นจะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ เช่น จากผู้ที่ไม่สนใจทางการเมืองเลย กลุ่มนี้เรียกว่า Apathetic หากคนสนใจการเมืองมากขึ้นจะเป็นผู้ที่สนใจแบบผู้ดูวงนอก คือ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวคราว วิพากษ์วิจารณ์ ไปฟังการหาเสียง ฯลฯ เรียกว่า Spectator และหากมีความสนใจมากขึ้น ก็จะกลายเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นเข้ามีส่วนร่วมในทุกรูปแบบ เรียกว่า พวก Gladiator

สรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองในการแสดงออกทางการเมืองนั้นอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญกำหนด

3. ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

3.1 ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow)

มาสโลว์ (Maslow, 1970 : 153 - 154 ; อ้างถึงใน พิทยา บวรวัฒนา. 2541 : 30) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งเชื่อว่าเป็นตัวกำหนดคัมภีร์หรือความอยากและพยายามขวนขวายให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการตอบสนอง และความอยากนี้เกิดจากมนุษย์มีความจำเป็น (Need) ซึ่งแต่ละเผ่าพันธุ์จะแสดงออกมาซึ่งความต้องการไม่เหมือนกัน แต่อย่างน้อยที่สุดก็จะมีพื้นฐานที่เหมือนกันเป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับว่าได้รับการตอบสนองความต้องการระดับใดมากน้อยเพียงใดซึ่งมาสโลว์สรุปว่า

1. มนุษย์เรามีความต้องการและความต้องการนี้มีอยู่ตลอดเวลาไม่มีที่สิ้นสุด
 2. ความต้องการใดที่ได้รับการตอบสนองแล้วย่อมสิ้นสุดลงและความต้องการใหม่ในลำดับต่อไปที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดขึ้น
 3. มนุษย์มีความต้องการลำดับขั้นของความสำเร็จจากต่ำไปหาสูง
- มาสโลว์ ได้ตั้งสมมุติฐาน เรียกว่า ลำดับขั้นแบ่งความต้องการของมนุษย์ (Hierarchy of Needs) แบ่งได้ 5 ลำดับดังนี้

3.1) ความต้องการทางสรีรวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นเพื่อความอยู่รอด เช่น ความต้องการในเรื่องอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ความต้องการพักผ่อน และความต้องการทางเพศ เป็นต้น ความต้องการทางด้านร่างกายจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนที่ต่อเมื่อความต้องการทางด้านร่างกายยังไม่ได้รับการตอบสนองเลย

3.2) ความต้องการเกี่ยวกับความปลอดภัย หรือ ความมั่นคง (Security or Safety) ถ้าหากความต้องการทางด้านร่างกายได้รับการตอบสนองตามสมควรแล้วมนุษย์ก็จะมีความต้องการในขั้นต่อไปที่สูงขึ้น คือ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคงต่าง ๆ ความต้องการทางด้านความปลอดภัยเป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันเพื่อให้เกิดความปลอดภัยจากอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับร่างกายความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจส่วนความมั่นคงนั้น หมายถึง ความต้องการความมั่นคงในการดำรงชีพ เช่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน สถานะภาพทางสังคม

3.3) ความต้องการทางด้านความรักและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Belongingness and Love Needs) ภายหลังจากที่คนได้รับการสนองในสองขั้นดังกล่าวแล้ว ก็จะมีความต้องการที่สูงขึ้น คือ ความต้องการทางด้านสังคมจะเริ่มเป็นสิ่งจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมของคน ความต้องการด้านนี้เป็นความต้องการเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันและการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นและมีความรู้สึกว่าคุณนั้นเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มทางสังคมอยู่เสมอ

3.4) ความต้องการมีความภูมิใจใจตนเอง (Seif-Esteem Need) ความต้องการขั้นต่อมาจะเป็นความต้องการที่ประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ คือ ความมั่นใจในตนเองในเรื่องความสามารถ ความรู้ และความสำคัญในตัวของตนเอง รวมตลอดทั้งความต้องการที่จะมีฐานะเด่นเป็นที่ยอมรับของคนอื่น หรืออยากที่จะให้บุคคลอื่นยกย่องสรรเสริญในความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน การดำรงตำแหน่งที่สำคัญในองค์กร

3.5) ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-Actualization or Self-Realization) ลำดับขั้นตอนความต้องการที่สูงสุดของมนุษย์ก็คือ ความต้องการที่อยากจะได้รับผลสำเร็จในชีวิตตามนิโคคิหรือคาดหวัง ทะเยอทะยานใฝ่ฝันภายหลังจากที่มนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการทั้ง 4 ขั้น อย่างครบถ้วน แล้วความต้องการในขั้นนี้จะเกิดขึ้นและมักจะเป็นความต้องการที่เป็นอิสระ เฉพาะแต่แต่ละคนซึ่งต่างก็มีความนิโคคิใฝ่ฝันอยากที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนคาดฝันไว้สูงส่งในทัศนะของตน

มาสโลว์ ได้ตั้งสมมติฐานของความต้องการของมนุษย์ไว้ว่า ความต้องการของมนุษย์ทั้ง 5 ชั้น มีความสำคัญไม่เท่ากัน และมนุษย์จะมีความต้องการอยู่เสมอไม่มีที่สิ้นสุดขณะที่ความต้องการใด ได้รับการตอบสนองแล้วความต้องการอย่างอื่นจะเข้ามาแทนที่ ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจต่อไป ส่วนความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเป็นสิ่งจูงใจ และนอกจากนี้ลักษณะความต้องการของมนุษย์ในแต่ละชั้นตอนจะมีลักษณะที่เกี่ยวกับอยู่ตลอดเวลา กล่าวคือ เมื่อความต้องการในชั้นตอนใด ชั้นตอนหนึ่ง ได้รับการตอบสนองความต้องการในชั้นต่อไปจะเข้ามาแทนที่ไปเรื่อย ๆ โดยไม่จำเป็นว่าชั้นตอนที่ได้รับการตอบสนองแล้วนั้นจะต้องได้รับการตอบสนองจนถึงที่สุด

3.2 ทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg)

เฮิร์ซเบิร์ก (Frederick Herzberg, 1959 : 71 - 79 ; อ้างถึงใน วราภรณ์ บุตรพรหม, 2547 : 22 - 24) ได้เสนอรายงานผลการวิจัยเรื่อง “การจูงใจในการทำงาน” (The Motivation of Work) ออกมาเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1959 เพื่อเสนอทฤษฎีจูงใจ คำจูน (The Motivation Hygiene Theory) หรือบางที่เรียกว่า ทฤษฎีองค์ประกอบคู่ (Dual Factor Theory) มูลเหตุที่ทำให้เฮิร์ซเบิร์กและคณะทำการวิจัย และเสนอทฤษฎีดังกล่าวขึ้นมา ก็เพื่อจะตอบคำถามที่ว่า “ผู้ปฏิบัติงานต้องการอะไรจากงานของเขา” และเพื่อพิสูจน์สมมติฐานหลักที่ว่าองค์ประกอบที่นำไปสู่ทัศนคติในทางบวก และองค์ประกอบที่นำไปสู่ทัศนคติทางลบในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ซึ่งสัมพันธ์กับสมมติฐานเดิมที่ว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติในทางบวกในการปฏิบัติงานและมีอิทธิพลต่อทัศนคติทางลบด้วย โดยพวกเขาได้ทำการสัมภาษณ์วิศวกรและนักบัญชีประมาณ 200 คน จาก 9 แห่ง ในเมืองพิตสเบิร์ก (Pittsburg) โดยได้ถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่วิศวกรและนักบัญชีซึ่งมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเรียกว่ามีอะไรบ้าง ทำให้การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากขึ้นหรือลดลง และได้ถามโดยให้ผู้ตอบย้อนนึกไปถึงเวลาที่มีความรู้สึกที่ดีและไม่ดีต่อการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อหาสาเหตุผลที่ว่าทำไมผู้ตอบจึงมีความรู้สึกเช่นนั้น นอกจากนี้ยังได้ถามเกี่ยวกับความรู้สึกของการมีส่วนร่วมในการทำงานว่ามีผลในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความเป็นอยู่หรือไม่ จากการวิเคราะห์ผลที่ปรากฏว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่ดีและไม่ดีของผู้ถูกสัมภาษณ์ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factor) และปัจจัยคำจูน (Hygiene) ปัจจัยจูงใจเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ทัศนคติในทางบวก เพราะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กับเรื่องางานโดยตรง

นั่นคือ ความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จตามความนึกคิดของตน (Self-Actualization or Self Realization) คือ เป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ ซึ่งกล่าวตรงกันหลายทฤษฎี

1. ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยกระตุ้น (Motivation Factor) หมายถึง ตัวที่ทำให้เกิดความพอใจ (Satisfiers) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับแรงจูงใจภายในที่เกิดจากงานที่ทำ ได้แก่

1.1 ความสำเร็จในการทำงานของบุคคล (Working Achievement)

ความรู้สึกละพอใจและปลาบปลื้มใจในผลสำเร็จของงานเมื่อเขาได้ทำงานหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้เป็นผลสำเร็จ ปัจจัยนี้ถือว่ามีความสำคัญมากที่สุด

1.2 การยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยกย่อง

ชมเชย ยอมรับนับถือ หรือได้รับการแสดงความยินดีจากผู้บังคับบัญชาผู้ร่วมงานหรือบุคคลอื่น ๆ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ปัจจัยนี้มักจะเกิดขึ้นควบคู่กับความสำเร็จในงาน

1.3 ลักษณะของงาน (Work Itself) หมายถึง ลักษณะงานที่สนใจและ

ท้าทายความสามารถ งานที่ต้องใช้ความคิด ประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ แบบใหม่ ทำให้เขาเกิดความพึงพอใจ

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาให้

โอกาสแก่ผู้ทำงานได้รับผิดชอบต่อการทำงานของตนอย่างเต็มที่ ไม่จำเป็นต้องตรวจตรา หรือควบคุมมากเกินไป

1.5 ความก้าวหน้า (Working Advancement) หมายถึง การได้รับเลื่อน

เงินเดือนหรือตำแหน่งให้สูงขึ้น รวมถึงโอกาสที่จะได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการทำงานด้วย

2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygiene Factor) ปัจจัยนี้เป็นตัวทำให้ไม่พอใจ

(Dessatisfiers) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายนอก เป็นแรงจูงใจภายนอกที่เกิดจากภาวะการทำงาน ได้แก่

2.1 เงินเดือน (Salary) เงินเดือนและการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงาน

นั้นเป็นที่พอใจของบุคลากรที่ทำงาน

2.2 โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต (Possibility of Growth)

หมายถึง สถานการณ์ที่บุคคลได้รับความก้าวหน้าในทักษะ (Skill) วิชาชีพ

2.3 ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน (Relationship with Supervisor and Peers) หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกิริยา หรือวาจาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความเข้าใจกันและกันอย่างดี

2.4 สถานะของอาชีพ (Job Status) หมายถึง อาชีพนั้นที่ยอมรับนับถือของสังคมมีเกียรติและศักดิ์ศรี

2.5 นโยบายและการบริหารงาน (Policy and Administration) หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์การการติดต่อสื่อสารภายในองค์การ

2.6 สภาพการทำงาน (Work Condition) ได้แก่ สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งลักษณะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เช่น อุปกรณ์หรือเครื่องมือต่าง ๆ

2.7 ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal Life) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีหรือไม่ดีอันเป็นผลที่ได้รับจากงานในหน้าที่ เช่น การที่บุคคลถูกย้ายไปทำงานในที่แห่งใหม่ ซึ่งห่างไกลจากครอบครัว ทำให้มีความสุขและไม่พอใจกับการทำงานในที่แห่งใหม่

2.8 ความมั่นคงในงาน (Security) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในการทำงาน ความยั่งยืนของอาชีพหรือความมั่นคงขององค์การ

2.9 วิธีกรปกครองบังคับบัญชา (Supervision Technique) หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหาร

ปัจจัยห้าประการ ไม่ใช่เป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่จะเป็นข้อกำหนดเบื้องต้นเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดความไม่พอใจในงานที่ทำอยู่ การค้นพบที่สำคัญจากการศึกษาของเฮิร์ชเบอร์ก คือ ปัจจัยห้าประการนั้นจะมีผลกระทบต่อความไม่พอใจในงานที่ทำกล่าวคือ ปัจจัยห้าประการมีอยู่ก็ไม่ได้หมายความว่าคนจะมีความพอใจในงานที่ทำเท่านั้นเอง ส่วนปัจจัยจูงใจให้คนเกิดความพอใจในงานที่ทำเท่านั้น ดังนั้น ข้อเสนอแนะที่สำคัญของเฮิร์ชเบอร์ก ก็คือความพอใจในงานที่ทำจะเป็นสิ่งจูงใจในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองข้างต้น สรุปได้ว่า มนุษย์เรานั้นมีความต้องการไม่สิ้นสุดถึงแม้ว่าในการดำรงชีวิตประจำวันจะมีปัจจัย 4 ประการที่สำคัญ คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค แต่ถ้าวิเคราะห์จากทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว มนุษย์เรายังมีความต้องการมากกว่าปัจจัย 4 ด้านด้วยกันความต้องการที่เพิ่มก็จะเป็น ความต้องการด้านความรัก ความต้องการในการที่จะได้มาซึ่งอำนาจ ความปลอดภัย การเป็นได้เป็นบุคคลที่ยอมรับนับถือของคนในสังคม

สิ่งเหล่านี้ในการที่จะได้มาก็จะต้องมีการสร้างแรงจูงใจของคนในสังคมขึ้นมา เพื่อให้สังคมหรือประชาชนได้คล้อยตามในการกระทำของตนเอง ปัจจุบันในการที่จะได้มาถึงสิ่งเหล่านี้มีการปฏิบัติตามระเบียบประเพณี ปฏิบัติตามกฎหมาย ทำให้บุคคลที่จะเข้ามาในการเป็นผู้นำนั้นก็จะได้รับความต้องการของตนอย่างแท้จริง สิ่งที่สำคัญและถูกต้องก็คือ การเลือกตั้งนั่นเอง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

มีนักวิชาการได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2547 : 387 – 393) ได้กล่าวถึงลักษณะรูปแบบทางการเมืองไว้ว่า

การแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง การที่บุคคลจะแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง (Political Stimuli) จากสิ่งแวดล้อมมากพอสมควรจนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง บุคคลที่คาดหวังว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ จะต้องอุทิศความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการเมืองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตน กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองต่าง ๆ

การใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ ความสามารถ และการเป็นคนมีคุณธรรม เพื่อขอรับความไว้วางใจหรือฉันทานุมัติจากประชาชนให้เข้าไปดำรงตำแหน่งทางการเมือง ดังนั้น การใช้สิทธิเลือกตั้งแม้จะเป็นการแสดงออกในลำดับขั้นพื้นฐานของการเกี่ยวพันทางการเมือง แต่การใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนเป็นการแสดงบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ

การริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ต่อตน ดังนั้น บุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์ใดๆ จากระบบการเมืองก็จะไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งการพูดคุยทางการเมือง แต่บุคคลที่รู้และเข้าใจว่าระบบการเมืองมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อตนอย่างไร จะให้ความสนใจทางการเมืองมาก โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองที่จะมีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม

การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้ที่ตนสนับสนุน การแสดงออกในการชักจูงให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้งบุคคลที่ตนเองสนับสนุน นับเป็นความก้าวหน้าที่สูงขึ้นหนึ่งของผู้ที่สนใจเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องทางการเมือง ลักษณะของการแสดงออกเช่นนี้มีลักษณะคล้ายกับการเป็น “หัวคะแนน” ของผู้แข่งขันทางการเมือง เป็นการแสดงออกถึงความผูกพันทางการเมืองทางการเมืองที่ชัดเจนมากกว่าการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการพูดคุยทางการเมือง

การติดกระดุมหรือติดสติ๊กเกอร์ เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยให้บุคคลทั่วไปรู้ว่าตนให้ความสนับสนุนพรรคการเมืองใด หรือคู่แข่งทางการเมืองใด ทั้งนี้เพราะการติดกระดุมที่เป็นสัญลักษณ์ของพรรคหรือของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ปกเสื้อ ย่อมเป็นการประกาศตนในฐานะผู้สนับสนุนอย่างชัดเจน หรือการติดสติ๊กเกอร์ที่รถยนต์ ย่อมเป็นการแสดงเจตนาของเจ้าของรถยนต์ว่าตนสนับสนุนผู้ใด และมีลักษณะของการช่วยโฆษณาเผยแพร่อีกทางหนึ่งด้วย

การติดต่อกับนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมือง การกระทำทางการเมืองในลำดับนี้แสดงว่าบุคคลได้เพิ่มระดับความสนใจทางการเมืองขึ้น จนถึงกับอยากจะสัมผัสพูดคุย หรือสื่อความเห็นโดยตรงกับผู้นำทางการเมือง โดยอาจจะเสนอแนะข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหรือให้กำลังใจนักการเมืองให้มีขวัญและกำลังใจในการต่อสู้

การบริจาคเงิน เป็นการแสดงออกถึงการสนับสนุนทางการเมืองที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะในระบอบประชาธิปไตย การเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยเฉพาะการรณรงค์และการแข่งขันเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่ค่าใช้จ่ายมาก ดังนั้น การที่บุคคลร่วมบริจาคเงินย่อมแสดงถึงความมุ่งมั่นในการสนับสนุนอย่างจริงจังและอาจพัฒนาไปสู่การเป็นผู้เข้าร่วมต่อสู้ทางการเมืองโดยตรงในฐานะสมาชิกที่สำคัญของพรรค

การร่วมประชุมหรือชุมนุมทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น เป็นการแสดงออกถึงความเห็นพ้องและผูกพันที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น การเข้าร่วมประชุมและการเข้าร่วมชุมนุมย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งการสนับสนุนทั้งทางกายและจิตใจ เป็นการร่วมใจให้กำลังใจแก่ผู้ที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน เป็นการแสดงออกซึ่งการสังกัดกลุ่มอย่างชัดเจน การแสดงออกเช่นนี้เป็นพลังสำคัญในการต่อสู้ทางการเมือง และเป็นสิ่งที่ผู้แข่งขันทางการเมืองมีความประสงค์จะได้รับการสนับสนุนมาก

การร่วมรณรงค์ทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่สำคัญในการขยายความสนับสนุนจากประชาชนให้มีความกว้างขวางและทั่วถึง การร่วมรณรงค์ทางการเมืองเป็นการแสดงออกซึ่งการมีภารกิจร่วมของผู้ที่สนใจและความรู้สึกที่ดีต่อพรรคการเมืองและต่อคู่แข่งทางการเมือง ต้องการแสดงให้เห็นว่าตนเองมีส่วนร่วมในความสำเร็จของการต่อสู้ทางการเมือง

การเป็นสมาชิกสำคัญของพรรคการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองอย่างชัดเจนว่าตนเองสังกัดพรรคใด และเป็นการยอมรับภารกิจในฐานะสมาชิกของพรรคที่จะต้องช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งของพรรค การขยายความศรัทธาในแพร่หลายในหมู่ประชาชน และการร่วมผลักดันเพื่อให้พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

การร่วมประชุมแกนนำของพรรค เป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจกรรมของพรรค กล่าวได้ว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูง บุคคลที่จะเข้ามามีบทบาทในการร่วมประชุมแกนนำของพรรค หรือการร่วมประชุมวางแผนกลยุทธ์ของพรรค โดยทั่วไปจะวางใจและมีความเชื่อมั่นว่าจะช่วยเสริมสร้างกิจกรรมของพรรคให้มีความแข็งแกร่ง สามารถที่จะเอาชนะคู่แข่งทางการเมืองได้

การร่วมระดมทุน เป็นกิจกรรมสำคัญของสมาชิกพรรคระดับสูง ผู้ที่จะอยู่ในฐานะที่จะระดมทุนให้แก่พรรคการเมืองแล้วยังต้องเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย เพื่อให้สามารถติดต่อกับบุคคลชั้นสูงในสังคมที่มีฐานะดีและอยู่ในวิสัยที่จะบริจาคทรัพย์สินเพื่อร่วมสนับสนุนการแข่งขันทางการเมืองได้

การเสนอตัวเป็นคู่แข่งขั้นทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองที่สำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะการเสนอตัวเป็นคู่แข่งขั้นทางการเมืองเพื่อให้ประชาชนพิจารณาให้ความไว้วางใจ บุคคลที่จะมีบทบาทในระดับนี้ได้ต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ จะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง สามารถสร้างความนิยมศรัทธาให้เกิดแก่ประชาชนได้ ประการสำคัญจะต้องสร้างความประทับใจให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง สามารถทำให้ประชาชนเชื่อมั่นได้ว่าจะเป็นผู้นำความสำเร็จและการมีชีวิตที่ดียิ่งขึ้นมาสู่ประชาชน

การดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการแสดงออกทางการเมืองในระดับสูง เป็นผลจากการได้รับชัยชนะจากการเสนอตัวเข้าแข่งขันทางการเมือง การแสดงบทบาทในฐานะที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนับว่ามีความสำคัญยิ่ง ทั้งนี้เพราะจะมีผลกระทบต่อความศรัทธาเชื่อมั่นของประชาชนในระยะยาว ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความสามารถในการพัฒนาประเทศ ทำให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีและมีความสุข จะทำให้พรรคได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมากยิ่งขึ้น

ฮันติงตัน และ เนลสัน (Huntington and Nelson, 1975 : 12 - 13 ; อ้างถึงใน ลีทิพันธ์ พุทธหุน, 2540 : 159 – 161) ได้จัดแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 5 รูปแบบ ดังนี้

1. กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity) หมายถึง กิจกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเข้าร่วมรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งด้วย
2. การลอบบี้ (Lobby) หมายถึง การเข้าหาเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยให้ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์
3. กิจกรรมเชิงองค์การ (Organizational Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์การใดองค์การหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีอิทธิพลต่อประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์เฉพาะอย่าง หรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งการมีบุคคลเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มหรือองค์การประเภทนี้ แม้นักคนนั้นจะไม่ได้กระทำการเพื่อมีอิทธิพลต่อรัฐบาลด้วยตนเอง ก็ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบหนึ่ง

4. การติดต่อเป็นการเฉพาะ (Contacting) การเข้าหาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการเป็นส่วนตัว โดยจะมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวหรือครอบครัวหรือหมู่คณะของตนเอง

5. การใช้ความรุนแรง (Violence) หมายถึง กิจกรรมที่ประชาชนบางคนหรือบางกลุ่มพยายามที่จะสร้างขึ้นให้มีผลกระทบต่อความคิดเห็น กำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกายหรือทำลายทรัพย์สิน กิจกรรมเช่นนี้อาจจะดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมือง เช่น ลอบสังหารผู้นำทางการเมืองและรัฐประหาร หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง

มิลบราธ และ โกล (Milbrath and Goel. 1977 : 12 - 19 ; อ้างถึงใน โกมินทร์ กุลเวชกิจ. 2549 : 36 - 38) ได้จัดแยกกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 6 รูปแบบ ดังนี้

1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (Voting) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกจากกิจกรรมที่เกี่ยวกับการณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นการแสดงออกของประชาชนถึงความจงรักภักดีต่อระบบการเมืองมากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือบุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะกระทำไปโดยความสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองดีมากกว่าที่จะเชื่อว่าลงคะแนนเสียงของตนจะมีผลสำคัญทางการเมืองในทางกลับกัน ผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างกระตือรือร้นในรูปแบบกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ ก็อาจไม่ไปลงคะแนนก็ได้

2. การเป็นเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Worker s) หมายถึง การเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือแก่พรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง ชักชวนประชาชนไปลงทะเบียนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนเสียง การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวนี้ เป็นแบบแผนของความสัมพันธ์ขั้นต้นระหว่างปัจเจกชนกับรัฐ มิลบราธ พบว่าผู้เข้ามีส่วนร่วมของการเมืองในรูปแบบนี้น้อยมาก ในสหรัฐอเมริกาเมื่อร้อยละ 15 เท่านั้น เนื่องจากการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวต้องมีความตื่นตัวและสนใจอย่างแท้จริง จัดเป็นพวกที่ขึ้นเวทีต่อสู้ทางการเมือง (Gladiators) ในขณะที่คนส่วนมากมักจะมึบบทบาทเป็นเพียงผู้เฝ้าดู (Spectators) คอยตัดสินว่าใครจะเป็นผู้ชนะด้วยการลงคะแนนให้คนที่ตนชอบ

สรุป รูปแบบการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน สามารถกระทำได้หลายรูปแบบหรือหลายวิธีการ เช่น การลงคะแนนออกเสียงเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเข้าพรรคการเมือง เป็นต้น ทำให้เป็นการแสดงออกโดยความสมัครใจ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในตัวนโยบายของแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อเป็นประโยชน์ของส่วนรวม

แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิการออกเสียงประชามติ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ (2550 : 39-72) ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกในทางประชาธิปไตย ในลักษณะดังนี้

หมวด 5 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

มาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลาย หรือรูปแบบอื่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
5. ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตรานี้ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

สิทธิการร่างกฎหมาย

มาตรา 139 ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะเสนอได้ก็แต่โดย

1. คณะรัฐมนตรี

2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวน

สมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือ

3. ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น

มาตรา 142 ภายใต้บังคับมาตรา 139 ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดย

1. คณะรัฐมนตรี

2. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

3. ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและกฎหมายที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ หรือ

4. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายตาม มาตรา 163 ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติซึ่งมีผู้เสนอตาม 2, 3. หรือ 4. เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจะเสนอได้ก็ต่อเมื่อมีคำรับรองของนายกรัฐมนตรีในกรณีที่ประชาชนได้เสนอร่างพระราชบัญญัติใดตาม

5. แล้ว หากบุคคลตาม 1. หรือ 2. ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการเดียวกับร่างพระราชบัญญัตินั้นอีกให้นำบทบัญญัติมาตรา 163 วรรคสี่ มาใช้บังคับกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นด้วย

หมวด 7 การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน (ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ. 2550 : 83 – 85)

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5 แห่งรัฐธรรมนูญนี้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา
 ต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจง
 หลักการของร่างพระราชบัญญัติและคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่าง
 พระราชบัญญัตินั้นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อ
 เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด
 ด้วย

สิทธิการออกจากตำแหน่ง

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิ
 เข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตาม
 มาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้
 ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
 ในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ
 รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

สิทธิการออกเสียงประชามติ

มาตรา 165 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ
 การจัดทำให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้
 เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจ
 ปรีกษาประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มี
 การออกเสียงประชามติได้

2. ในกรณีที่มิถุนายนบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติการออกเสียง
 ประชามติตาม 1. หรือ 2. อาจจัดให้เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มี
 สิทธิออกเสียงประชามติในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียง
 เพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะการออก
 เสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการ
 ออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
 หรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้อง
 ดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น
 มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกันหลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียง

ประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติ

สิทธิการถอดถอน

มาตรา 271 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภา เพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้ คำร้องขอดังกล่าวต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจน สมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของวุฒิสภามีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนสมาชิกวุฒิสภาออกจากตำแหน่งได้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคนมีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้ตามมาตรา 164

มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่

มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีวิธีการที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนกระทำการเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหาร

จัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดทำประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสามให้นำบทบัญญัติ
 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
 มาตรา 291 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญให้กระทำได้ตามหลักเกณฑ์ และ
 วิธีการดังต่อไปนี้

1. ผู้ติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องมาจากคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร หรือจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภามีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา หรือจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมายผู้ติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเปลี่ยนแปลงรูปของรัฐ จะเสนอมิได้
2. ผู้ติขอแก้ไขเพิ่มเติมต้องเสนอเป็นร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมและให้รัฐสภาพิจารณาเป็นสามวาระ
3. การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่หนึ่งขึ้นรับหลักการ ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการแก้ไขเพิ่มเติม นั้น ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา
4. การพิจารณาในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ด้วยการออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สองขึ้นพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ให้ถือเอาเสียงข้างมากเป็นประมาณ
5. เมื่อการพิจารณาในวาระที่สองเสร็จสิ้นแล้ว ให้รอไว้สิบห้าวัน เมื่อพ้นกำหนดนี้แล้วให้รัฐสภาพิจารณาในวาระที่สามต่อไป
6. การออกเสียงลงคะแนนในวาระที่สามขั้นสุดท้าย ให้ใช้วิธีเรียกชื่อและลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนเสียงเห็นชอบด้วยในการที่จะให้ออกใช้เป็นรัฐธรรมนูญมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา
7. เมื่อการลงมติได้เป็นไปตามที่กล่าวแล้วให้นำร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย และให้นำบทบัญญัติมาตรา 150 และมาตรา 151 มาใช้บังคับโดยอนุโลมบทเฉพาะกาล

ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย (ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัชฌาศัย. 2553 : <http://dnfe5.nfe.go.th/lip/soc4/index.htm>) ได้สรุปข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ดังนี้

1. สภาพเรื้อรังของสังคม

ถ้าสังคมมีการเรื้อรังของสังคมต่ำ หมายความว่า ราษฎรที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงสื่อมวลชนก็น้อย การพัฒนาเป็นสังคมเมืองก็ต่ำ สิ่งเหล่านี้ก็คือ ข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญ

2. ภาวะทางเศรษฐกิจหรือการครองชีพ

ประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและมีความมั่งคั่งจะมีโอกาสเป็นประชาธิปไตยได้มากกว่าประเทศที่ยากจน ในประเทศยากจนราษฎรเองจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย แต่ถ้าความยากจน ความขาดแคลนและเคียดแค้นทางเศรษฐกิจมีมากเกินไปจนอยู่ในภาวะเกินทนแล้ว อาจจะผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็ได้

3. ข้อจำกัดทางการเมือง

ถ้าระบอบการเมืองเป็นระบอบประชาธิปไตยประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง แต่ถ้าการปกครองแบบเผด็จการ ประชาชนก็จะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ และจะเป็นไปในรูปของการมีส่วนร่วม โดยการปลุกเร้าระดมเพื่อสนับสนุนรัฐบาลนั่นเอง

4. วัฒนธรรมทางการเมือง

ถ้าการมีบทบาททางการเมืองที่จำกัดอยู่แต่เฉพาะกลุ่มบุคคลเพียงไม่กี่ตระกูลซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้มีทั้งอิทธิพลและอำนาจเงินทำให้คนมีความรู้ไม่ยอมเข้ามายุ่งเกี่ยวทางการเมือง

ปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. ปัญหาความตื่นตัวทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยนั้น จะต้องเป็นการมีส่วนร่วมแบบสมัครใจ ไม่ใช่เป็นแบบปลุกระดม สำหรับการมีส่วนร่วมแบบเสรีหรือแบบสมัครใจนี้จะเกิดขึ้นได้ เมื่อประชาชนมีความสำนึกทางการเมืองหรือความตื่นตัวทางการเมืองเสียก่อนคนไทยยังมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ เช่น การไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งซึ่งมีอัตราส่วนน้อยกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิออกเสียงผู้ที่ไปออกเสียงก็มักจะถูกจ้างวานชักจูงหรือถูกระดมไป การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของไทยจากอดีตเป็นต้นมา ส่วนใหญ่

ประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วม ทั้งในด้านการสนับสนุนหรือการต่อต้าน แสดงให้เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความนิ่งเฉยทางการเมือง ส่วนมากอยู่ในกลุ่มของผู้นำทางการเมืองไม่กี่กลุ่มที่ตระกูล แม้แต่การปฏิวัติเมื่อ พ.ศ.2475 ก็ตามเหตุการณ์ที่แสดงถึงความตื่นตัวทางการเมืองและการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างกว้างขวางคือ เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 มีประชาชน นิสิต นักศึกษา นักเรียน ร่วมกันเรียกร้องรัฐธรรมนูญต่อต้านการปกครองของจอมพลถนอม กิตติขจร, จอมพลประภาส จารุเสถียรและพันเอกณรงค์ กิตติขจร ผู้นำของประเทศขณะนั้น ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งของการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนคือบทบาทของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.) กล่าวได้ว่า พคท. มีบทบาทอย่างมาก ในการปลุกเร้าความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในชนบท แต่เป็นประเภทผิดกฎหมาย คือ การล้มล้างรัฐบาล ระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมโดยการใช้กำลังและความรุนแรงดังนั้นปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมของไทยอย่างหนึ่ง คือ ประชาชนยังมีความนิ่งเฉย หรือไม่ตื่นตัวทางการเมืองมากพอ

2. ปัญหาวัฒนธรรมทางการเมืองและการศึกษา

วัฒนธรรมทางการเมืองที่มีส่วนร่วมในการกระตุ้นให้ประชาชน มีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นคือ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย หรือวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วมสำหรับเมืองไทย มีงานวิจัยหลายเรื่องสรุปและแสดงถึงว่า วัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยไม่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการเมือง หรือการบริหารประเทศเป็นเรื่องของคนกลุ่มน้อย บางกลุ่มเท่านั้น อีกประการหนึ่งคนไทยยังเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผลประโยชน์อย่างขัดแย้งจนเกินไป การเมืองเป็นเรื่องของความ "สกปรก" ความรู้สึกเช่นนี้ทำให้ประชาชนขาดความศรัทธาหรือความกระตือรือร้น ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ถ้าเข้ามาก็มักจะมิวัตถุประสงค์อย่างอื่น เช่น เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินทองหรือการช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นเรื่องของสำนักทางการเมืองลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองของคนไทยอีกประการหนึ่งที่ไม่สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือการยอมรับในอำนาจนิยมของความเป็นข้าราชการ นั่นคือ ประชาชนโดยทั่วไปมองว่าข้าราชการเป็นชนชั้นผู้นำ เมื่อข้าราชการแนะนำหรือชักจูงไปในทางใดประชาชนจึงมักปฏิบัติตามโดยไม่ได้แย้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการของประชาธิปไตย ในด้านการศึกษาการจัดการเรียนการสอน ยังคงยึดนโยบายจากส่วนกลางยังไม่มีกระจายอำนาจทางการศึกษาลงไปสู่ภูมิภาค และท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนก็เช่นกัน ยังคงเป็นบทบาทของผู้บริหารและครูเท่านั้น

นักเรียนและผู้ปกครองยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น

3. ปัญหาจากบทบาทของพรรคการเมือง

การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยมีสาเหตุอีกประการหนึ่งคือการขาดองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองที่คอยกระตุ้นให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอยู่เสมอ และเป็นกลุ่มเป็นก้อน สถาบันทางการเมืองที่สำคัญคือ “ระบบพรรคการเมือง” (Political Party) ในปัจจุบันพรรคการเมืองยังเป็นองค์กรที่อ่อนแอ และขาดความเป็นสถาบันที่ต่อเนื่องดีพอปัญหาที่สำคัญที่สุดของพรรคการเมืองไทย คือ การขาดองค์กรที่ขับเคลื่อนพอที่จะเผชิญกับความรับผิดชอบที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วพรรคการเมืองไทยตั้งขึ้นจากการรวมตัวของบรรดาสมาชิก เพื่อสนับสนุนผู้นำทางการเมืองคนใดคนหนึ่งเท่านั้นพรรคการเมืองทุกพรรคไม่ว่าพรรคเล็กหรือพรรคใหญ่มีสาขาพรรคน้อยมาก สาขาบางแห่งมีแต่รูปแบบที่เป็นทางการเท่านั้นไม่มีบทบาทอะไร

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (วิโรจน์ มังคละมณี. 2546 : 14 – 17) กล่าวไว้ว่า

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจของประชาชนให้มีความรอบคอบขึ้น
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติงานรวมทั้งการอยู่ร่วมกันภายในสังคมด้วย
3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐบาลทำให้เกิดความพึงพอใจของประชาชน
4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติประชาชนให้ความร่วมมือ
5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้
6. ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชนสามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องตามที่ประชาชนต้องการ

7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของประชาชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษา ให้ความรู้กับชุมชน เพื่อเรียนให้ประชาชนได้รับรู้ถึงกระบวนการทางการเมืองสามารถตัดสินใจ และให้ความร่วมมือกับภาครัฐอย่างสม่ำเสมอ

8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาสามารถสรุปได้ว่า ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับลงประชามติ พ.ศ.2550 ได้ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกในทางประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น การตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการในใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ถึงแม้จะมีข้อจำกัดบ้างแต่ก็สามารถลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐบาลทำให้เกิดความพึงพอใจของประชาชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

1. ความหมายของการเลือกตั้ง

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการเลือกตั้งไว้ดังนี้

วัชรวิทย์ ไชยสาร (2544 : 10) ให้ความหมายของการเลือกตั้งว่า การเลือกตั้งเป็น

กิจกรรมทางการเมืองที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยได้มีส่วนร่วมทางการเมือง (Participation) อันเป็นกลไกที่แสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้อง หรือ สนับสนุนให้มีการกระทำหรือการละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งทางการเมือง หรือตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน โดยประชาชนทั่วไปเลือกผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ นโยบายและวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับตนด้วยความคาดหวังว่าผู้แทนหรือพรรคการเมืองที่ตนเลือกให้ไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนตนนั้นจะนำอุดมการณ์ และนโยบายในการบริหารประเทศและทำหน้าที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของตนเอง การเลือกตั้งจึงเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองการปกครองของประชาชนนั่นเอง

มานิตย์ นวลละออง (2543: 36) ได้ให้ความหมายของการเลือกตั้งว่า การเลือกตั้งเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองปกครองของประชาชน การเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเมืองสมัยใหม่ เพราะแสดงถึงวิธีการได้มาซึ่งตัวแทนของปวงชน การเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรมจึงเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในระบบการเมืองเพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้ “คนดีมีคุณภาพ คุณธรรม” เข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน

ฉัตรชัย อุ่นตรงจิตร (2552 : 171) ได้อธิบายความหมายและความสำคัญของการเลือกตั้งว่าการเลือกตั้งเป็นวิธีการคัดสรรคนเพื่อเข้าทำกิจกรรมทางการเมือง การเลือกตั้งเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในระบอบประชาธิปไตยทางอ้อม หรือประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน (Representative Democracy) เพราะเป็นกระบวนการจัดสรรตัวบุคคลที่จะไปทำหน้าที่แทนบุคคลทั่วประเทศ ในสถาบันนิติบัญญัติและบริหาร การเลือกตั้งในระบบประชาธิปไตย คือเป็นการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ยุติธรรม เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันระหว่างกลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีตัวเลือก เพื่อที่จะคัดสรรบุคคลเป็นตัวแทนของตัวเองเข้าไปบริหารประเทศหรือออกกฎหมาย

สรุป การเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้ง หมายถึง กระบวนการแสดงออกถึงเจตนาารมณ์ของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตยเพื่อเลือกผู้แทนที่มีอุดมการณ์และนโยบายสอดคล้องกับความต้องการของตน เพื่อบริหารประเทศ ประกอบด้วย การไปใช้สิทธิทุกครั้งในการจัดกิจกรรมเลือกตั้งในหมู่บ้าน การสนใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน การจัดอบรมให้ความรู้เรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การชักจูงประชาชนให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียงของประชาชน การแก้ปัญหาการจัดการเลือกตั้ง และการดำเนินงานจัดการเลือกตั้ง

2. ความสำคัญของการเลือกตั้ง

ลักษณะความสำคัญของการเลือกตั้งประกอบด้วย (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544 : 218)

1. เป็นการเลือกผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่จะมาทำการปกครอง
2. เป็นการ “ห้ามล้อ” ทางการเมือง (เป็นการหมุนเวียนเปลี่ยนอำนาจโดยไม่ใช้ความรุนแรงเพื่อป้องกันการผูกขาดทางการเมือง)
3. เป็นกลไกเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนเข้ากับนโยบายสาธารณะ
4. สร้างความชอบธรรมทางการเมือง
5. ลดความตึงเครียดและความขัดแย้งทางการเมือง

6. ทำให้เกิดบูรณาการทางการเมือง

7. ทำให้เกิดการระดมมวลชนเข้าสู่กระบวนการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตย

3. หลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง

หลักเกณฑ์ของการเลือกตั้งสรุปได้ดังนี้ (วัชรวิทย์ ไชยสาร. 2545 : 11)

1. หลักอิสระแห่งการเลือกตั้ง (Freedom of Election) หมายถึง ความมีอิสระต่อการออกเสียงเลือกตั้ง ปราศจากการข่มขู่บังคับให้มีการเลือกตั้งบิดเบือนไปจากเจตจำนงอันแท้จริงของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง องค์การของรัฐหรือนุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่สามารถจะบีบบังคับให้ประชาชนคนใดคนหนึ่งไปออกเสียงหรือไม่ออกเสียงเลือกตั้ง หรือมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชน

2. การเลือกตั้งตามกำหนดเวลา (Periodical Election) หมายถึง การเลือกตั้งจะต้องมีกำหนดเวลาไว้แน่นอน เช่น กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยปกติทุก 4 ปีหรือทุก 6 ปี และเมื่อครบตามระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ก็ต้องให้มีการเลือกตั้งใหม่ เนื่องจากต้องการให้ผู้ใช้อำนาจทางการเมืองที่ได้รับมอบหมายจากประชาชนมีความรับผิดชอบ ลดอำนาจผูกขาด เปิดโอกาสให้บุคคลอื่นได้มีโอกาสเข้าสู่อำนาจทางการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม และเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ว่าเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนหรือไม่

3. หลักการเลือกตั้งที่ยุติธรรม (Genuine Election) หมายถึง ให้มีการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งเป็นไปโดยความบริสุทธิ์ยุติธรรม รัฐบาลต้องถือเป็นหน้าที่สำคัญที่จะป้องกันมิให้การคดโกงในการเลือกตั้งเกิดขึ้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการคัดค้านการเลือกตั้งได้ เมื่อเห็นว่าการเลือกตั้งนั้นมิได้เป็นไปโดยบริสุทธิ์ยุติธรรมอย่างแท้จริง

4. หลักการออกเสียงทั่วถึง (Universal Suffrage) หมายถึง การเปิดโอกาสให้มีการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งอย่างทั่วถึง โดยไม่มีการกีดกันหรือจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นพิเศษ ที่อาศัยข้อพิจารณาทางการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นเพศ เผ่าพันธุ์ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้ จำนวนภาษีที่จ่าย สถานะทางการศึกษาหรืออาชีพ สถานภาพทางการเมืองมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสิทธิบุคคลใด ๆ ว่ามีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ เว้นแต่กรณีที่มีข้อจำกัดอันเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปหรือเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น สิทธิเลือกตั้งของเด็ก พระภิกษุสงฆ์ บุคคลที่บกพร่องทางจิต เป็นต้น

5. หลักการเลือกตั้งอย่างเสมอภาค (Equal Suffrage) หมายถึง บุคคลที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิคนละหนึ่งเสียง (One Man, One vote) และคะแนนเสียงทุกคะแนนมีค่าเท่ากัน (One Vote, One Value) ดังนั้น กรณีที่จะแบ่งเขตการเลือกตั้งให้มีผู้แทนได้หลาย ๆ คน (Multiple Memberconstituency) จึงเป็นสิ่งที่น่าพิจารณาให้อ่องแท้

6. หลักการลงคะแนนเสียงลับ (Secret Ballot) หมายถึง การลงคะแนนเสียงที่ไม่ได้มีผู้อื่นผู้ใด นอกจากเจ้าตัวเองทราบว่า ได้มีการลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้ใด เพื่อป้องกันการขู่ข่มคุกคาม แต่ในการนี้ อาจจะทำให้วิธีการออกเสียงอิสระอย่างอื่นก็ได้แทนการลงคะแนนเสียงลับ ซึ่งจะต้องรับประกันได้ว่าการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น ๆ ได้เป็นไปโดยเสรีเหมือนกัน

4. วิธีการเลือกตั้ง

วิธีการเลือกตั้งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ (ชีรวุฒิ โสภิชฎิกุล. 2543 : 225-226)

1. การเลือกตั้งโดยตรง (Direct Suffrage) หมายถึง การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เลือกตัวบุคคลหรือคณะบุคคลที่ประสงค์จะเลือกโดยตรง การเลือกตั้งแบบนี้มีข้อดีในแง่ที่ทำให้ประชาชนสามารถเลือกผู้แทนได้ตรงตามเจตจำนงอันแท้จริงของตน และเมื่อกล่าวในระดับประเทศ ฝ่ายที่ได้รับคะแนนเสียงข้างมาก ก็จะได้จัดรัฐบาลเข้ามาบริหารประเทศ เท่ากับเป็นการแสดงเจตนารมณ์ของคนส่วนข้างมากในชาติ แต่วิธีการนี้ย่อมเหมาะสมกับกรณีที่ประชาชนมีความ กระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสำนึกในหน้าที่และผลประโยชน์ของตน ติดตามผลงาน และพฤติกรรมทางสภาพอยู่เสมอ เพื่อจะได้พิจารณาบุคคลหรือคณะบุคคลตามความต้องการที่แท้จริง

2. การเลือกตั้งโดยทางอ้อม (Indirect Suffrage) หมายถึง การที่ประชาชนเลือกบุคคลหรือคณะบุคคลให้ไปทำหน้าที่เลือกตั้งแทนตนเองอีกครั้งหนึ่ง การเลือกตั้งแบบนี้ดีในแง่ที่มีการพิจารณากลับกรอง 2 ชั้น มีโอกาสที่จะได้ตัวแทนที่มีคุณวุฒิสูงกว่า เหมาะกับการเลือกตั้งในสังคมที่ประชาชนทั่วไปยัง ไม่มีการศึกษาหรือความรู้ทางด้านการเมืองการปกครองและความสำนึกทางการเมืองดีพอ

5. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเลือกตั้ง ประกอบด้วย (ชีรวุฒิ โสภิชฎิกุล. 2543 : 227)

1. การเลือกตั้งเป็นเครื่องมือสำคัญในการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

2. การเลือกตั้งเป็นการลงคะแนนเลือกตัวแทนของตน

3. การเลือกตั้งเป็นการแสดงความเท่าเทียมเสมอภาคของคนในการตัดสินใจทางการเมือง
4. การเลือกตั้งเป็นตัวกำหนดมติของคนส่วนใหญ่ที่มีต่อการเมือง
5. การเลือกตั้งเป็นกลไกที่นำไปสู่การผสมผสานและสร้างบูรณาภาพของความแตกต่างจนนำไปสู่ความสมานฉันท์ซึ่งเป็นการลดความขัดแย้งหรือความแตกแยกลงไป
6. การเลือกตั้งเป็นการปกครองโดยยึดหลักเสียงข้างมาก
7. การเลือกตั้งเป็นการเลือกผู้นำที่มีความสามารถและมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความประสงค์ของคนส่วนใหญ่

6. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง

1. มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ถ้าแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ (ในวันที่ 1 มกราคมของปีที่เลือกตั้ง)

3. ผู้ที่ย้ายทะเบียนบ้านจากเขตเลือกตั้งหนึ่ง ไปยังอีกเขตเลือกตั้งหนึ่งภายในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเดียวกัน ไม่ถึง 1 ปี นับถึงวันเลือกตั้งให้ไปลงคะแนนในเขตเลือกตั้งที่มีชื่อ และอยู่ในทะเบียนบ้านเกิน 1 ปี

แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

1. ความหมายของการรับรู้

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายถึงการรับรู้ไว้ ดังนี้

ลัทธินา สิริวัฒน์ (2544 : 48) ได้ให้ความหมายการรับรู้ว่า เป็นการสัมผัส

อย่างมีความหมาย กระบวนการของการรับรู้เริ่มด้วยบุคคลรับเอาสิ่งเร้าต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าเป็นการรับรู้ทางด้านสรีระทำให้เกิดความรู้สึก (Sense) ขึ้นมาก่อนแล้วแต่คนก็จะแปลความหมายออกมาจากความรู้สึกนั้น ๆ ตามภูมิหลังของตนเอง ซึ่งเกิดจากหลาย ๆ สิ่งประกอบกัน เช่น อายุ เพศ ฐานะ การศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ อารมณ์ และสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และยังเพิ่มค่านิยมและทัศนคติของตนเองเข้าไปอีกทำให้เกิดความรู้สึกหรือความเข้าใจอย่างแท้จริง และทำให้เกิดปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งที่ได้พบเห็นตามที่ตน “รับรู้”

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546: 116-117) ได้ให้ความหมายของการรับรู้ว่าเป็นกระบวนการที่อินทรีย์ใช้ประสาทสัมผัสแล้วนำเข้าไปจัดระบบและตีความในสมอง เพื่อที่จะทำความเข้าใจในสิ่งแวดล้อมของตน การอธิบายกระบวนการรับรู้ได้เปรียบเทียบโดยใช้เลนส์เพื่อแสดงส่วนประกอบต่าง ๆ ของการรับรู้ซึ่งมีความแตกต่างกันหลายประการ ในการรับรู้วัตถุและการรับรู้บุคคลเป็นต้นว่า ตัวกลางของการรับรู้วัตถุเป็นสิ่งไม่มีชีวิต แต่ตัวกลางของการรับรู้บุคคลยังต้องเพิ่มสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น คำนิยม เจตคติ และแรงจูงใจ ซึ่งมีผลกระทบต่อการรับรู้ด้วยการรับรู้บุคคลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากกว่าการรับรู้วัตถุ กล่าวกันว่าตัวแปรที่สำคัญที่จะทำให้การรับรู้บุคคลเป็นไปอย่างสมบูรณ์มี 3 ประการ คือ

1. ลักษณะประจำตัวของบุคคลที่เป็นสิ่งเร้า เช่น ตำแหน่งทางสังคมของบุคคลที่เป็นสิ่งเร้าอาจจะทำให้ผู้รับรู้คาดคะเนความผิดพลาดสูง

2. สถานการณ์ที่แวดล้อมบุคคลอยู่

3. คุณลักษณะของผู้รับรู้อย่างเช่น คำนิยม ความเชื่อ ความต้องการส่วนตัว ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลทำให้การรับรู้บิดเบือนออกไปจากความเป็นจริงได้

2. ความสำคัญของการรับรู้

การรับรู้เป็นกระบวนการตีความต่อสิ่งที่ได้เห็น ได้ยินหรือได้กลิ่น ได้รู้รส และการรับสัมผัสต่าง ๆ ในตัวเรา การรับรู้จึงมีความสำคัญต่อพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของคนเราเป็นอย่างมากพอสรุปให้เห็นได้ ดังนี้ (ลัทขณา สิริวัฒน์, 2544 : 52-53)

1. การรับรู้กับการเกิดเจตคติ การกระจายของข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ จำนวนมาก ซึ่งไหลเข้าสู่ระบบการรับรู้ทั้งโดยเจตนา และไม่เจตนา สืบเนื่องจากเทคโนโลยีการสื่อสารที่เจริญก้าวหน้าทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำหรือได้ตอบต่อข้อมูลหรือข่าวสารนั้น ๆ อันจะทำให้ผู้ได้รับข้อมูลมีความเชื่อถือ มีเจตคติที่ดี และมีค่านิยมต่อสิ่งเหล่านั้นในระดับหนึ่ง

2. การรับรู้กับสุขภาพจิต การรับรู้ที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง จะมีผลก่อให้เกิดความวิตกกังวล และกลายเป็นความเครียดได้

3. การรับรู้กับการเรียนรู้การแก้ปัญหา การรับรู้ก่อให้เกิดการเรียนรู้เป็นเบื้องต้น ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เนื่องจากการแก้ปัญหาคืออาศัยประสบการณ์เดิม หรือการกระทำมาก่อน ซึ่งถือว่าเป็นความรู้ที่เป็นแนวทางในการแก้ปัญหานั้นๆ

3. กระบวนการรับรู้

กระบวนการรับรู้จะเกิดขึ้นต้องประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญดังนี้

(ถักขณา สรีวิวัฒน์. 2544 : 49)

1. การสัมผัสหรืออาการสัมผัส หมายถึง อาการที่อวัยวะรับสัมผัสแต่ละชนิดรับสัมผัสกับสิ่งเร้า หรือสิ่งเร้าผ่านเข้ามากระทบกับอวัยวะรับสัมผัสต่าง ๆ เพื่อให้คนเรารับรู้ภาวะแวดล้อมคนโดยปกติเมื่อคนเรารับสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วมักจะจำแนกอาการสัมผัสนั้น ๆ

2. ชนิดและธรรมชาติของสิ่งเร้า หมายถึง สิ่งเร้าต่าง ๆ ที่เข้ามาเร้าอวัยวะรับสัมผัสของคนซึ่งมีลักษณะและคุณสมบัติแตกต่างกัน เช่น สิ่งเร้าที่ทำให้ตาเกิดการมองเห็น สิ่งเร้าที่ทำให้หูเกิดการได้ยิน เป็นต้น

3. การแปลความหมายจากอาการสัมผัส ส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การแปลความหมายดีหรือถูกต้องเพียงใดนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

3.1 สติปัญญา หรือความฉลาด เป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีเพราะช่วยให้บุคคลเข้าใจสิ่งต่าง ๆ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาสัมผัสได้อย่างรวดเร็ว ผู้ที่มีสติปัญญาสูงย่อมได้เปรียบในการรับรู้ และสามารถเรียนรู้ได้ดีและเร็วกว่าผู้ที่มีสติปัญญาในระดับต่ำ

3.2 การสังเกตพิจารณา จะช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้ในสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้แม่นยำและละเอียดมากขึ้น ซึ่งในขณะที่เราส่งเกตพิจารณารับรู้ นั้น สภาพจิตใจในขณะนั้นอย่างน้อยจะต้องมีความตั้งใจและจดจ่อเฉพาะในสิ่งนั้นด้วยจึงจะทำให้บุคคลรับรู้ได้ดี

3.3 ความสนใจและตั้งใจ นับว่าเป็นส่วนสำคัญต่อการแปลความหมายจากอาการสัมผัส ซึ่งจะก่อให้เกิดการแปลความหมายได้อย่างถูกต้องแน่นอนได้

3.4 คุณภาพของจิตใจในขณะนั้น ถือได้ว่ามีผลกระทบต่อสติปัญญา ซึ่งหากขาดความพร้อมแล้ว อาจทำให้เกิดการเฉื่อยชา ไม่สามารถรับรู้หรือเกิดความเข้าใจ การแปลความหมายอาจมีความผิดพลาดได้

4. การใช้ความรู้ หรือประสบการณ์เดิมเพื่อแปลความหมาย ได้แก่ ความคิด ความรู้ และการกระทำที่ได้เคยปรากฏแก่บุคคลมาก่อนในอดีต นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยในการตีความหมายของอาการสัมผัสนั้น ได้โดยชัดเจนและถูกต้อง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยคุณลักษณะดังต่อไปนี้

4.1 เป็นความรู้ที่แน่นอน ถูกต้อง และชัดเจน

4.2 ต้องมีปริมาณมากหรือสะสมไว้มาก ๆ หรือมีความรู้ที่หลากหลาย จึงจะช่วยให้แปลความหมายต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องความรู้ หรือประสบการณ์เดิมที่แตกต่างกันไปในด้านปริมาณและความถูกต้องนั้น ย่อมมีส่วนทำให้คนเรารับรู้ได้แตกต่างกัน ในเรื่องของการรับรู้ นั้นเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อนเพราะมีอิทธิพลไปถึงการเกิดพฤติกรรมของบุคคลที่แตกต่างกัน

4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง

กระบวนการการสื่อสารมนุษย์ใช้การสื่อสารเพื่อแสดงออกซึ่งพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิด ความเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การสื่อสารมีลักษณะเป็นกระบวนการ ซึ่งกระบวนการสื่อสาร มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้ (สมิต สัจฉกร. 2527 : 8-10)

1. แหล่งสารหรือผู้ส่งสาร (Source) เป็นจุดเริ่มต้นของการสื่อสาร คือ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เลือกสรรข่าวสารเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น แล้วส่งต่อไปยังผู้รับสาร บทบาทของผู้ส่งสารมีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ เลือกสรรความหมายที่จะใช้สำหรับการสื่อสาร สร้างรหัสจากความหมายให้อยู่ในรูปของสาร และส่งรหัสของสารนั้นออกไปการพิจารณาถึงแหล่งสารในสภาพของความเป็นจริงนั้นแยกแยะได้ยากมาก เช่น สถานีโทรทัศน์ถ่ายทอดคำแถลงการณ์ของรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในกรณีนี้ถือว่ารัฐบาลเป็นแหล่งสาร เพราะข่าวสารต่าง ๆ ที่ปรากฏออกมานั้น ได้ผ่านการกลั่นกรองจากรัฐบาลและถูกถ่ายทอดผ่านทางโฆษกรัฐบาล ส่วนโทรทัศน์ถือว่าเป็นช่องทางการสื่อสาร แต่ในกรณีที่โทรทัศน์ถ่ายทอดสดการเดินขบวนประท้วงของนักศึกษา ในกรณีนี้จะถือว่าสถานีโทรทัศน์เป็นแหล่งสารพร้อมกับทำหน้าที่เป็นช่องทางของสื่อ เนื่องจากสถานีโทรทัศน์ทำหน้าที่เลือกสรรภาพเหตุการณ์ทางการเมือง และกระจายภาพเหตุการณ์ดังกล่าวไปสู่ประชาชน

2. สาร (Message) หมายถึงสิ่งที่ทำหน้าที่กระตุ้นความหมายให้กับผู้รับ เป็นสาระเรื่องราวที่ส่งออกไปจากผู้ส่งสารถึงผู้รับสาร อาจเป็นความคิดหรือเรื่องราวใด ๆ ก็ได้ที่ส่งผ่านไปตามสื่อในรูปของข้อความ คำพูด รูปภาพ หรือกิริยาท่าทางในการวิจัยเรื่องนี้สิ่งที่ป็นสารก็คือ “ข่าวสาร” ซึ่งข่าวสารเป็นสารอย่างหนึ่งที่ถูกส่งมาตามสื่อต่าง ๆ โดยแหล่งสาร ซึ่งอยู่ในรูปของสัญลักษณ์หรือสัญญาณ แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้วเมื่อเราพูดถึงคำว่า “ข่าวสาร” แล้วมักจะหมายถึง “เนื้อหาของสื่อ หรือ เนื้อหาของสาร” ซึ่ง “ข่าวสาร” หมายถึง

เนื้อหาอะไรก็ได้ที่จะช่วยลด “ความไม่แน่ใจ” หรือ ทางเลือกที่อาจเป็นไปได้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ กล่าวคือ การที่คนเราจะตัดสินใจรับรู้ หรือยอมรับสิ่งของ เหตุการณ์หรือแนวความคิดอะไรสักอย่างนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะข่าวสารที่เขาได้รับ คือถ้าหากบุคคลได้รับข่าวสารที่เป็นประโยชน์มากเท่าไร บุคคลนั้นก็จะสามารถตัดสินใจรับรู้หรือยอมรับได้ง่าย ความไม่แน่ใจก็จะลดน้อยลงกรณีตรงกันข้าม ถ้าหากบุคคลขาดการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วความไม่แน่ใจจะมีมาก จึงทำให้บุคคลนั้นยากที่จะตัดสินใจหรือยอมรับได้ เป็นการช่วยให้บุคคลสามารถสร้างภาพให้ชัดเจนขึ้น และยังช่วยกำหนดพฤติกรรมบุคคลควรจะทำภายใต้สถานการณ์หนึ่ง ๆ ด้วย

3. ช่องทางสำหรับส่งสารหรือสื่อ (Channel) เป็นสิ่งที่จะนำสารจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับบางครั้งอาจเรียกว่า “ผู้นำส่งสาร” ก็ได้ ในการศึกษาเกี่ยวกับสื่อ โดยทั่วไปมักแบ่งสื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 สื่อบุคคล ได้แก่ สื่อแบบนี้ส่วนใหญ่จะติดต่อสื่อสารกันโดยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ เป็นการสื่อสารแบบตัวต่อตัว และผู้ส่งสารกับผู้รับสารมักจะมีความรู้จัก ชอบพอกันเคยกันเป็นการส่วนตัว การสื่อสารลักษณะนี้จึงเป็นการสื่อสารแบบสองทาง ผู้รับสามารถที่จะตอบรับหรือมีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อข่าวสารนั้น ผู้ส่งข่าวสารสามารถมองเห็นได้และผู้รับสามารถถามสิ่งที่ยังไม่เข้าใจจากผู้ส่งได้ การสื่อสารแบบนี้ระบบมิได้มีอิทธิพลโดยตรงต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของปัจเจกบุคคล หากแต่จะมีอิทธิพลได้โดยทางอ้อม คือผ่านตัวกลางอีกทีหนึ่ง ตัวกลางนี้คือ “ผู้นำความคิดเห็น” บรรดาผู้นำความคิดเห็นเหล่านี้จะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นและตื่นตัวทางการเมืองสูงรับฟังข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับมา ส่งผ่านไปยังบุคคลอื่น ๆ ในสังคม อาจจะโดยการตีความหรือสอดแทรกความคิดเห็นของตนลงไปด้วย ซึ่งอาจจะทำให้ข้อมูลที่ส่งต่อไปยังผู้อื่น บิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้

3.2 สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อชนิดนี้นับว่าเป็นสื่อที่มีความสำคัญมากแต่มีจุดอ่อนคือ ถ้าผู้รับสารไม่เข้าใจในเนื้อหาของสารแล้ว จะไม่สามารถซักถามได้เนื่องจากเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว แต่การสื่อสารในลักษณะนี้มีข้อดีคือสามารถส่งข่าวสารข้อมูลให้แก่ ผู้รับได้เป็นจำนวนมาก ๆ และช่วยลดการบิดเบือนข่าวสารข้อมูลโดยการพูดปากต่อปากได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง จนเป็นเหตุให้ผู้นำทางการเมืองส่วนใหญ่ถือโอกาสใช้สื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือในการที่จะกระตุ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามที่ตน

ต้องการ หรือไม่ก็อาจครอบงำสื่อมวลชน เพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชน ให้เป็นไปตามที่ตนต้องการ

4. ผู้รับสาร (Receiver) หมายถึง ผู้ที่รับข่าวสารจากแหล่งสาร เป็นจุดหมายปลายทางที่ส่งสารไปถึงผู้รับสารอาจเป็นบุคคลคนเดียวหรือกลุ่มบุคคลก็ได้ บทบาทของผู้รับสารมีอยู่ด้วยกันสามประการคือ รับสาร ถอดรหัสสารเพื่อให้ความหมาย และโต้ตอบต่อความหมาย บทบาททั้งสามนี้อาจทำโดยบุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

วิธีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสาร สามารถกระทำได้หลายรูปแบบ ดังนี้ (เทศบาลตำบลทุ่งควายกิน. 2553 : <http://www.tungkhwaikin.go.th>)

1. เสียงตามสาย : จัดทำบทความประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง ใช้เวลาออกอากาศไม่เกิน 6-7 นาที
2. แผ่นพับประชาสัมพันธ์ : จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง
3. หน่วยงานประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ : จัดรถออกประชาสัมพันธ์ ชี้แจงชักชวน ให้ประชาชนทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล และเชิญชวนไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากที่สุด
4. ป้ายประชาสัมพันธ์ : จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ติดตั้งตามจุดต่าง ๆ ภายในเขตเทศบาล
5. หอกระจายข่าว : ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งทางหอกระจายข่าว
6. เว็บไซต์ : ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งทางเว็บไซต์เทศบาลตำบลทุ่งควายกิน (www.tungkhwaikin.go.th)

7. การประชาสัมพันธ์ถึงตัวประชาชน : ออกหนังสือ ประกาศส่งถึงบ้านและเข้าบ้าน การประชาสัมพันธ์ตามโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนเป็นสื่อนำข้อมูลไปยังผู้ปกครอง

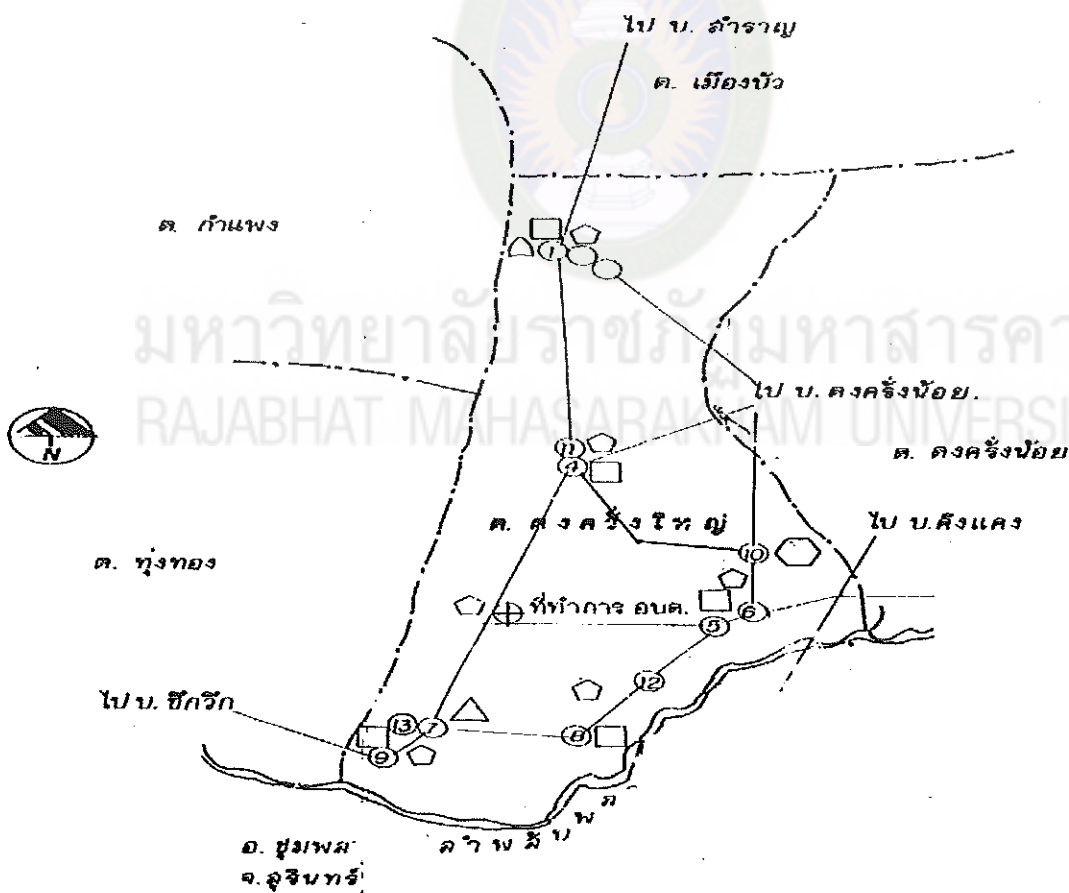
สรุป การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง มีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง คือ การที่ประชาชนติดตามอ่านหนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการเมือง การดูโทรทัศน์การฟังวิทยุ การพูดคุย การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การเข้ารับการอบรมความรู้ทางการเมือง การประชาสัมพันธ์ของผู้นำหมู่บ้าน

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง

ตำบลดงครั้งใหญ่ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอเกษตรวิสัยห่างจากอำเภอเกษตรวิสัย ประมาณ 25 กิโลเมตร พื้นที่ทั้งหมดอยู่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้มีอาณาเขต ดังนี้
 ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลกำแพง ตำบลเมืองบัว อำเภอเกษตรวิสัย
 ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอชุมพลบุรีจังหวัดสุรินทร์ซึ่งมีลำพลับพลาเป็นแนวเขต
 ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลดงครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย
 ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลทุ่งทอง ตำบลกำแพง อำเภอเกษตรวิสัย

แผนภาพที่ 1 อาณาเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่

ที่มา : ส่วน โยธา องค์การบริหารส่วนตำบลดงครั้งใหญ่

1.2 เนื้อที่ 60.25 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 37,656 ไร่

1.3 ภูมิประเทศ เป็นพื้นที่นาราบเรียบ มีที่สาธารณะประโยชน์ปลูกป่า
ยูคาลิปตัส มีลำปลับพลาไหลผ่านทางตอนใต้ของตำบล

1.4 การปกครอง แบ่งการปกครองออกเป็นหมู่บ้านจำนวน 13 หมู่บ้าน
ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านดงครั้งใหญ่	ผู้ใหญ่บ้าน นายสุดใจ แพงวงษ์
หมู่ที่ 2 บ้านป่าฝ้าย	ผู้ใหญ่บ้าน นายบุญตาใสสะอาด
หมู่ที่ 3 บ้านดงครั้งใหญ่	ผู้ใหญ่บ้าน นายสัมฤทธิ์วงศ์สนธิ
หมู่ที่ 4 บ้านนกกะเหาะ	ผู้ใหญ่บ้าน นายสมศักดิ์ จีวาจร
หมู่ที่ 5 บ้านโพนทัน	ผู้ใหญ่บ้าน นายรุ่ง รัตนดี
หมู่ที่ 6 บ้านโพนผุ	ผู้ใหญ่บ้าน นายโอภาส สุขจันทา
หมู่ที่ 7 บ้านแจ่มอารมณ์	ผู้ใหญ่บ้าน นายสุภาพ จันทร์ทอง
หมู่ที่ 8 บ้านโพนเงินน้อย	ผู้ใหญ่บ้าน นายหัด อุดอามาต
หมู่ที่ 9 บ้านน้อยพัฒนา	ผู้ใหญ่บ้าน นายสมพร พานอุ้น
หมู่ที่ 10 บ้านโนนสวาย	ผู้ใหญ่บ้าน นายอุดมศักดิ์ บุญแจก
หมู่ที่ 11 บ้านไร่อ้อยพัฒนา	ผู้ใหญ่บ้าน นายบุญจันทร์ พรหมดี
หมู่ที่ 12 บ้านโพนทอง	ผู้ใหญ่บ้าน นายสมนึก คาสี
หมู่ที่ 13 บ้านหนองกลาง	ผู้ใหญ่บ้าน นายสมนึก เจนไชย

1.5 จำนวนครัวเรือน 1,375 ครัวเรือน

1.6 จำนวนประชากร ทั้งหมด 6,043 คน ชาย 2,952 คน หญิง 3,091 คน

ข้อมูล ณ วันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2553 มีความหนาแน่นเฉลี่ย 100.30

คน / ตารางกิโลเมตร

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา (ปลูกข้าวหอมมะลิ) และเลี้ยง
สัตว์ เช่น โค กระบือพื้นบ้าน สุกร ปลา เป็ด ไก่

อาชีพเกษตรกร 75 %

อาชีพค้าขาย 5 %

อาชีพรับราชการ 4 %

อาชีพรับจ้าง 10 %

อาชีพอื่นๆ 6 %

2.2 หน่วยธุรกิจในหมู่บ้าน

โรงเรียน 39 แห่ง

เสาสัญญาณโทรศัพท์ 1 แห่ง

ร้านค้า 12 แห่ง

บึงเตาหุงต้ม 1 แห่ง

ร้านซ่อม 10 แห่ง

โรงทำขนมจีน 2 แห่ง

ศูนย์สาธิตการตลาด 13 แห่ง

ร้านเสริมสวย 3 แห่ง

โรงพิมพ์ 2 แห่ง

ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า 1 แห่ง

สหกรณ์การเกษตร 2 แห่ง

ร้านประกอบตู้ลำโพง 1 แห่ง

โรงเชื่อมเหล็ก 1 แห่ง

ร้านก๋วยเตี๋ยว 4 แห่ง

กรอบรูปวิทยาศาสตร์ 13 แห่ง

ร้านกระจกอลูมิเนียม 1 แห่ง

3. สภาพทางสังคม

3.1 การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านโพนเงิน โพนทอง

โรงเรียนมัธยมศึกษาชายโอกาส (ป.1-ม.3) 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียน

วัดแจ่มอารมณ์ โรงเรียนบ้านโพนทัน โรงเรียนบ้านนกกะเหาะ และ โรงเรียนบ้านดงครั่งใหญ่

ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 13 แห่ง

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนวัยเรียน 5 แห่ง ได้แก่ ศพด. บ้านดงครั้งใหญ่
ศพด. วัดบูรพาราม ศพด. บ้านโพนเงิน โพนทอง ศพด. บ้านแจ่มอารมณ์ และ ศพด. วัด
ราษฎร์เจริญ

ศูนย์การเรียนชุมชน (ศรช.) 1 แห่ง

ศูนย์กีฬาตำบล 1 แห่ง

3.2 สถาบันและองค์กรทางศาสนา

วัด 6 แห่ง ได้แก่ วัดบ้านดงครั้งใหญ่ วัดบ้านนกกะเหาะ วัดบ้าน
โพนทัน วัดบ้านแจ่มอารมณ์ วัดบ้านโพนเงิน-โพนทอง และวัดป่าคอนแก่นบ้านดงครั้งใหญ่

3.3 การสาธารณสุข

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนประจำตำบล 1 แห่ง

อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ 100 %

3.4 ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

มีสถานีตำรวจอยู่ในเขตรับผิดชอบ ของ สภ.ดงครั้งใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ตำบล
ดงครั้งน้อย

มีเครื่องดับเพลิง แบบมือถือประจำหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้านและประจำ
โรงเรียนทุกโรงเรียน

4. การบริการพื้นฐาน

4.1 การคมนาคม ถนนส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง และถนนดิน นอกจากนี้
ประกอบด้วย

ถนนรูปตัวไอ (ไอเซ็กชั่น) ภายในหมู่บ้าน 6 สาย

ถนนลาดยางภายในหมู่บ้าน 4 สาย

ถนน คสล. ภายในหมู่บ้าน 37 สาย (อบต.สร้างเอง 31 สาย)

4.2 การโทรคมนาคม

ที่ทำการไปรษณีย์ ชั่วคราว 1 แห่ง อยู่ที่ ม.3 บ้านดงครั้งใหญ่

โทรศัพท์สาธารณะ 10 ตู้

4.3 การไฟฟ้า

ไฟฟ้าเข้าถึงทั้ง 13 หมู่บ้าน

มีโครงการขยายเขตไฟฟ้าหรือขยายเขตหมู่บ้าน

4.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ 12 แห่ง ได้แก่ หนองมะเขือ ม. 2 หนองแคน ม. 3 หนองใหญ่ ม. 4 สระคอนแก้ว ม. 2 หนองตายัง ม. 5 หนองดาซอน ม. 5 หนองยายสม ม. 5 หนองเกาะ ม. 5 ลำปลับปลา วังน้ำวน ม. 6 หนองปลายดิน ม. 7 หนองกัลพฤกษ์ ม. 10 หนองจำเอน ม. 13

4.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นเอง 10 แห่ง ได้แก่ ม. 1 ม. 5 ม. 6 ม. 7 ม.8

ฝาย 3 แห่ง ได้แก่ ม. 6, ม. 7, ม.9

บ่อน้ำตื้น 4 แห่ง

ประปาหมู่บ้าน 7 แห่ง ได้แก่ ม. 1(รพช.) ม.2 (สร้างเอง) ม. 3 (กรมอนามัย) ม.4 (รพช.) ม. 5 6 (สร้างเอง) ม.7 9 13 (วัด) ม.11 (กรมทรัพย์ฯ)

4.6 ที่สาธารณะ 31 แห่ง (ที่มี นสท.) ได้แก่ ทำเลเลี้ยงสัตว์บ้านดงครั้งใหญ่

ม.1 โนนทำเลบ้านนกกเหาะ ม.4 ทำเลเลี้ยงสัตว์หมู่ที่ 5 (หลัง อบต.)

5. ข้อมูลอื่นๆ

5.1 ทรัพยากรธรรมชาติ ในพื้นที่ ป่าไม้ธรรมชาติถูกทำลาย จึงได้ปลูกป่า ยูคาลิปตัส ในที่สาธารณะทำให้เกิดปัญหาไม่มีที่เลี้ยงสัตว์เนื่องจากหญ้าไม่เกิด

5.2 มวลชนจัดตั้ง

ลูกเสือชาวบ้าน 2 รุ่น 150 คน

อปป. 1 หมู่บ้าน (ม.7 บ้านแจ่มอารมณ์)

ตำรวจอาสา 2 รุ่น 118 คน

ไทยอาสาป้องกันชาติ (ทสปช.) 1 รุ่น 120 คน

อปพร. 120 คน

6. ศักยภาพประจำตำบล

ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

6.1 จำนวนบุคลากร 14 คน

ตำแหน่งในสำนักงานปลัด 7 คน

ตำแหน่งในส่วนการคลัง 5 คน

ตำแหน่งในส่วน โยธา 2 คน

6.2 ระดับการศึกษาของบุคลากร

อาชีวศึกษา 4 คน

ปริญญาตรี 9 คน

ปริญญาโท 1 คน

6.3 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีงบประมาณ 2552

(ณ วันที่ 30 กันยายน 2552) จำนวน 21,265,237.62 บาท แยกเป็น

รายได้ที่องค์การบริหารจัดการเก็บเอง 545,591.38 บาท

รายได้ที่ส่วนราชการต่าง ๆ จัดเก็บให้ 8,040,220.51 บาท

เงินอุดหนุนจากรัฐบาล 12,679,425.73 บาท

6.4 ศักยภาพของชุมชนและพื้นที่

การรวมกลุ่ม อำนวยกลุ่มทุกประเภท 24 กลุ่ม แยกเป็น

การออมทรัพย์ 13 กลุ่ม 13 หมู่บ้าน

กลุ่มแม่บ้าน 13 กลุ่ม 13 หมู่บ้าน

กลุ่มเกษตรกร 13 กลุ่ม 13 หมู่บ้าน

กลุ่มสมาชิกต่อต้านยาเสพติด 1 กลุ่ม หมู่ที่ 13

6.5 จุดเด่นของพื้นที่ (ที่เอื้อต่อการพัฒนาตำบล)

พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลคงครั้งใหญ่ทั้งหมดอยู่ในเขต

ทุ่งกุลาร้องไห้เหมาะสำหรับทำการเกษตร สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย สภาพภูมิประเทศ
ภูมิอากาศเหมาะกับการปลูกข้าวหอมมะลิเป็นอย่างมาก รวมทั้งมีลำน้ำพลับปลาไหลผ่าน
ขนาดกว้าง 60 เมตร ยาว 15,000 เมตร อยู่ในเขตหมู่ที่ 5,6,7,8,9,12 ซึ่งองค์การบริหารส่วน
ตำบลคงครั้งใหญ่จะดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นแหล่งกักเก็บน้ำขนาดใหญ่เพื่อให้
ประชาชนในพื้นที่ได้ใช้อุปโภคบริโภคและใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรได้อย่างเพียงพอในฤดู
แล้ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ถือได้ว่าเป็นความสำคัญเป็นอย่างมากที่จะช่วยในการขับเคลื่อนการทำงานของภาครัฐ ที่จะมาช่วยในการแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ การบริหารงานก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ประชาชนรับประโยชน์สูงสุดและยังเป็นการดำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีความสำคัญ ผู้ศึกษาได้รวบรวมนำมาประกอบในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

ทรงพล คู่มทอง (2542 : 57 – 58) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ศึกษากรณีเทศบาลตำบลศรีราชา” ผลการศึกษาพบว่า ระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นในภาพรวมของการดำเนินกิจกรรมในการเลือกตั้งเทศบาล อยู่ในระดับต่ำ และในกรณีการพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมแยกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกกิจกรรมประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น พบว่า เพศ อายุ การศึกษา รายได้ ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

นฤกุล วัฒนาก (2542 : 77 - 80) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับต่ำ และพบว่าสภาพปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่นคือการปกครองท้องถิ่น ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นเป็นรูปธรรม ในการมีส่วนร่วมต่อการปกครองท้องถิ่นโดยเฉพาะการเข้ามีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภาหรือประชุมของคณะกรรมการบริหาร ซึ่งจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องให้กับประชาชนที่เข้าร่วมประชุม รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา

วิทยา บุญยะเวชชีวิน (2543 : 87 - 88) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาคือการชักชวนให้ผู้อื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และน้อยที่สุดคือ

การร่วมชุมนุมหรือเดินขบวนขับไล่สมาชิกสภาเทศบาลหรือเจ้าหน้าที่เทศบาล สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตเทศบาลตำบลบางปู คือการผ่านสังคมปริศนทางการเมือง การผ่านการบ่มเพาะทางการเมือง การมีอุดมการณ์ประชาธิปไตย และการเข้าถึงข่าวสารทางการเมือง

สมบุญ กนกหงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์” ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในชุมชนโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพเห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน และด้านความสามัคคีและความร่วมมือในชุมชน และพบว่า บุคลากรในชุมชนที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตะติยาวัฒน์ สุวรรณศรี (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการตรวจสอบการเลือกตั้ง ด้านส่งเสริมให้ประชาชนสนใจการเมือง ด้านส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและด้านการส่งเสริมในกระบวนการจัดการเลือกตั้ง

สุวิทย์ จันทะ (2547 : 92 – 97) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลจระเข้เผือก อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับปานกลาง คือ ความสนใจเรื่องการเมืองการเป็นผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้งหรือช่วยในการโฆษณาหาเสียงเพื่อสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ และการติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่ทางการเมืองมีค่าเฉลี่ย 2.06 ซึ่งอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

โกมินทร์ กุลเวชกิจ (2549 : 81 – 83) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และการมีส่วนร่วมทางการเมืองรายด้านอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากมากไปหาน้อย คือ การเลือกตั้ง การมีกิจกรรมในกลุ่มการเมือง การแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่มผลประโยชน์ และการแสดงออกซึ่งความต้องการ

นพดล สำราญพงษ์ (2552 : 86 – 88) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโคกศรี อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับต่ำ แต่ละชุมชนการมีส่วนร่วมแตกต่างกันออกไป เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการวางแผนพัฒนาเทศบาล และด้านการตรวจสอบการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับต่ำ

บัญญัติกาล ศรีจันทร์โท (2552 : 100 – 102) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่าระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภูอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการรวมกลุ่มผลประโยชน์ รองลงมา คือ ด้านการเลือกตั้ง รองลงมา คือ ด้านการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ และด้านการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ

บุญชัย กนใจถึง (2552 : 80 – 82) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนระดับท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลแกดำ อำเภอกะดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชนอยู่ในระดับมากทุกด้าน จำแนกเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งตัวแทน และการมีส่วนร่วมในตำแหน่งต่าง ๆ

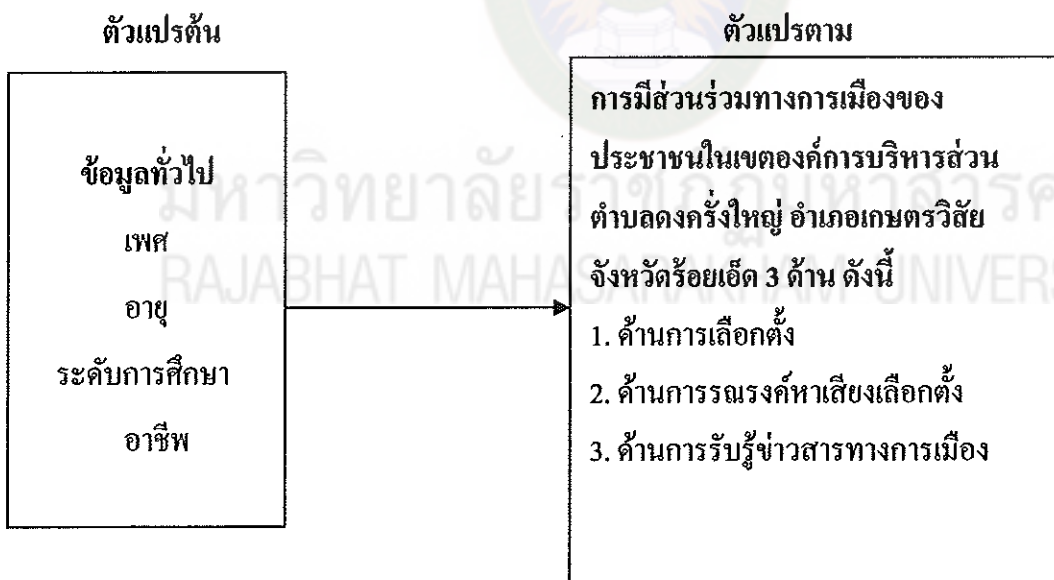
วัชรพล สุรเสน (2552 : 63 – 68) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลนิเวศน์ อำเภอร้อยศรี จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับต่ำทุกด้าน คือ ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชาชน ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทางการเมืองของประชาชน ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือพรรคการเมืองของประชาชน ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน และด้านการสมัครรับเลือกตั้งของประชาชน มีความสนใจน้อย

สรุป จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ที่กล่าวไว้ข้างต้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต่ำ ระดับปานกลาง และ

ระดับสูง ในส่วนของระดับต่ำจะเป็นการแสดงออกถึงการใช้สิทธิในการเลือกตั้งของประชาชน ในระดับปานกลางจะเป็นการแสดงออกถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และในระดับสูงจะเป็นการติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ซึ่งจะเห็นว่าในงานวิจัยที่ได้ศึกษาข้างต้นนั้นมีความสัมพันธ์กันทุกเรื่องและมีประโยชน์ในการศึกษา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาเพื่อจะได้มีประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิผลและนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนต่อไป

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎีและงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลครั้งใหญ่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยอาศัยข้อมูลจากงานเขียน งานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องหลายเล่มมาเป็นแนวทาง เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ และครบถ้วนของเนื้อหา ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา